

KAKO JE BILA ORGANIZIRANA SREDNJEVEŠKA DRUŽBA Učb. str. 93 - 94

Razloži s pomočjo učbenika oz. posnetka:

FEVDALIZEM

FEVD

FEVDALEC; ZEMLJIŠKI GOSPOD

STAN

VAZAL

TLAKA/TLAČAN

PODLOŽNIK

URBAR

- a) Kako so delili družba v srednjem veku?-NARIŠI
PIRAMIDO (glej 4. prosojnico)
- b) Skiciraj si tudi zemljiško gospodstvo. (glej 5. prosojnico)
- c) POLOŽAJ KMETA V FEVDALIZMU: (glej 6. prosojnico)

Zemlja je v srednjem veku največje **bogastvo**.

Kralji so želeli **nagraditi** svoje pomočnike in vojaške poveljnike in so jim zato podelili zemljo.

Fevd (zemljiško gospostvo) je bila **posest**, ki je **pripadala fevdalcu** (zemljiškemu gospodu).

VAZALI: Plemiči (vazali), ki so v zameno za vojaško, uradniško ali cerkveno službo ter zvestobo dobili od kralja posest (od 10.stol. je dedna)

- Fevd so **obdelovali kmetje** (ker so mu bili podrejeni (podložni) in jih imenujemo

PODLOŽNIKI: Letno so **oddajali del** svojega **pridelka** (dajatve)

in nekaj dni na teden **delali** na fevdalčevi zemlji → to delo im. TLAKA (kmeta pa TLAČAN)

- Obseg dajatev so fevdalci popisali v knjigah, ki jih imenujemo **urbarji**.

- 1/10 - desetino so plačevali kmetje za vzdrževanje cerkva in duhovnikov.

- na zač. sr. veka so bili kmetje svobodni, od 10. stol. naprej pa so izgubljali svobodo (v zameno za zaščito, zemljo in bivališče) in služili fevdalcu: bili so **osebno odvisni** od fevdalca - nesvobodni

Trije stanovi:

- tisti, ki **se bojujejo** (plemiči),
- tisti, ki **molijo** (duhovniki in drugi, ki so pripadali cerkvi),
- tisti, ki **delajo** (kmetje).

STAN = SKUPINA LJUDI Z ENAKIM DRUŽBENIM STATUSOM, POLOŽAJEM

FEVDALNI DRUŽBENI RED

CERKEV
Cerkvena gospoda

Cerkev se kralju oddolži tako, da s pomočjo vere obvladuje podložnike (*oblast prihaja od boga*).

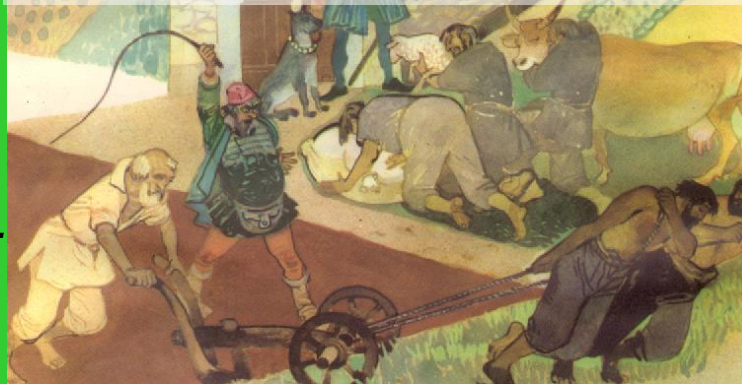

KRALJ
Podeljuje zemljo

**NOVA FEVDALNA
GOSPODA**
Živi na račun kmetov

KMETJE, podložniki

so podrejeni, vezani na zemljo,
ne smejo se odseliti. Morajo
dajati dajatve in hoditi na tlako.

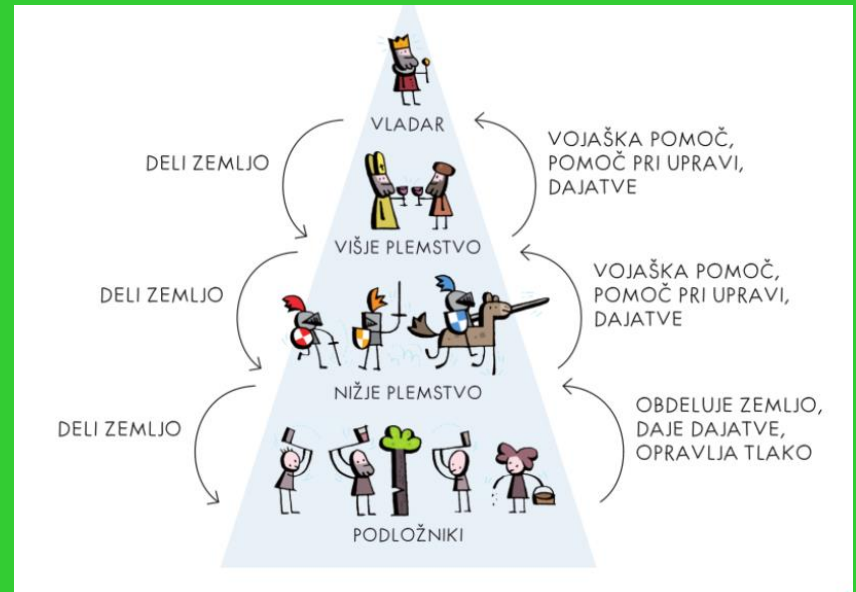
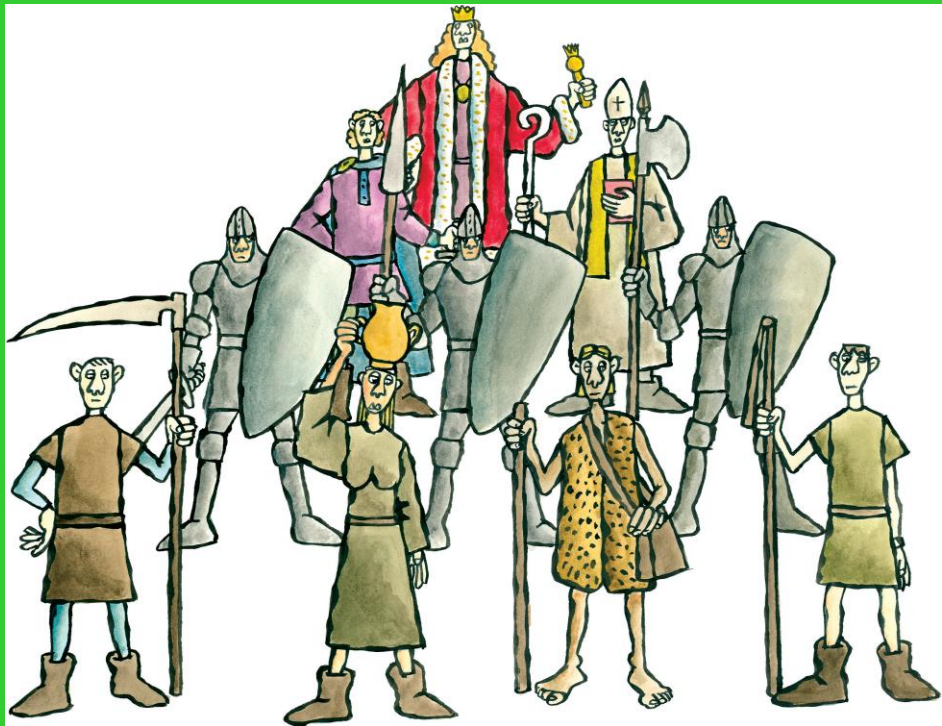

PLEMSTVO
Posvetna gospoda

Plemiči (**vazali**) se kralju oddolžijo z udeležbo na vojnih pohodih.

A) Kako je bila urejena fevdalna družbena ureditev?

B)

Zemljiško gospodstvo (fevd) je bilo razdeljeno na tri dele:

Zakupljeno (rustikalno) zemljo je zemljiški gospod razdelil na kmetije. To zemljo so v zameno za dajatve in tlako obdelovali kmetje – podložniki.

Pridvorno (dominikalno) zemljo so za zemljiškega gospoda obdelovali podložniki (tlaka).

Skupno (srenjsko) zemljo (pašniki, gozd) je bila v skupni uporabi.

PREBERI

Zemljiška gospodstva so se **oskrbovala sama**. To pomeni, da so si sami pridelali hrano in izdelali, kar so potrebovali. Da bi povečali donosnost svojih posestev, so zemljiški gospodje uvedli izboljšave:

- boljši način obdelovanja zemlje s **triletnim kolo-barjenjem s praho**;
- novo ali izpopolnjeno **orodje**. Ralo je kot bolj izpopolnjeno orodje nadomestil železni plug, ki je zemljo ne samo rahljal, ampak tudi obračal. Za vleko so uporabljali volovske vprege;
- **kolonizacija** (naseljevanje) kmetov od drugod, praviloma s svojih posestev, zaradi obdelovanja novih obdelovalnih površin;
- **krčenje gozdov** zaradi pridobivanja novih obdelovalnih površin.

	njiva	njiva	njiva
1. leto	poljščina 1	praha	poljščina 2
2. leto	poljščina 2	poljščina 1	praha
3. leto	praha	poljščina 2	poljščina 1

Shematski prikaz načrtovanja triletnega kolobarjenja s praho. Del njive so posejali s pšenico ali ržjo, drugega z ječmenom ali ovsom, tretjega so pustili neposejanega (v prahi), da se je zemlja spočila. Naslednje leto so na obdelanih delih njive posevke zamenjali.

Z izboljšavami so zemljiški gospodje **povečali pridelek in dohodek** ter omogočili, da je ista posest preživljala več ljudi kot prej. Zaradi tega je **naraslo število prebivalstva**.

Na današnjem slovenskem ozemlju so zemljiška gospodstva začela nastajati v 10. in 11. stoletju. Zemljiški gospodje so krčili gozdove in povečali število kmetij. Na ozemlje današnje Slovenije so zemljiški gospodje naselili tudi nemško govoreče ljudi. Ti jezikovni otoki so se ponekod (npr. Kočevsko, Sorica, Davča) ohranili več stoletij

C) POLOŽAJ KMETOV v fevdalizmu

Ugotovi, v čem se je razlikoval položaj svobodnega kmeta od položaja nesvobodnega kmeta/podložnika-NAPIŠI V ZVEZEK

Svobodni kmetje

- Zemljo imajo v svoji lasti.
- Obdelujejo samo svojo zemljo.
- Sami odločajo o svojem življenju (npr. selitev, poroka).

Nesvobodni kmetje (podložniki)

- Zemlja, ki jo obdelujejo, je v lasti zemljiškega gospoda.
- V zameno za zemljo opravljajo za zemljiškega gospoda tlako in plačujejo dajatve od pridelka.
- So popolnoma odvisni od zemljiškega gospoda (npr. ne smejo zapustiti posesti ali se poročiti brez dovoljenja zemljiškega gospoda).

Navedi dajatve oz. obveznosti, ki jih je imel kmet do fevdalca – V ZVEZEK:

POLOŽAJ KMETOV v fevdalizmu

Fevdalci so zaradi povečanih stroškov opuščali pridvorno posest in delili zemljo kmetom - kmet je moral dajati dajatve.

URBARIJ - knjiga, v kateri so bile zapisane podložniške dajatve in bremena.

VELIKA PRAVDA, tisto, kar je kmetija večinsko pridelala (žito, vino, živino...)

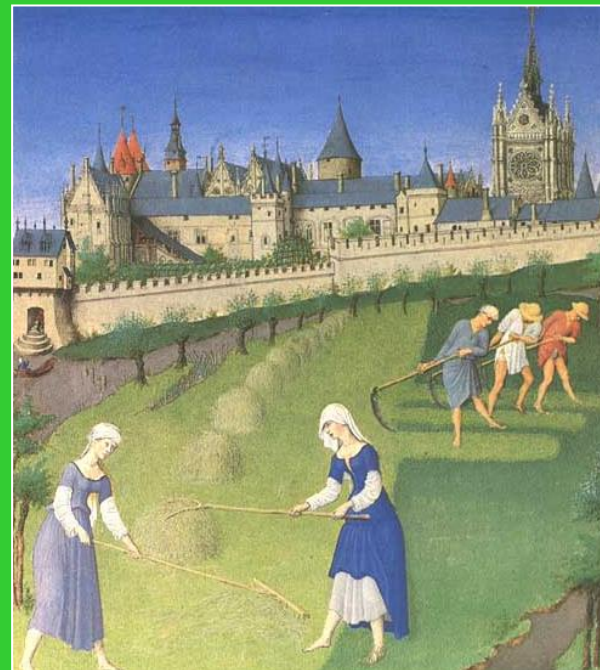
MALA PRAVDA, za potrebe grofove kuhinje (jajca, sir, bob, gos, prašič, kokoš, mleko...)

DESETINA, dajatev za cerkev

ODŠKODNINA, za uporabo fevdalčeve zemlje, pašnikov, potokov, gozdov, mlinov...

POSMRTNINA, ob smrti gospodarja kmetije je šla od hiše najboljša žival (vol).

OBRTNI IZDELKI, vrata, orodje, popravila..

Podložniki niso imeli nobene pravice in vpliva na višino dajatev; za vsak prestopok so bili strogo, srednjeveško - **telesno** kaznovani.